

१३. पारिस्थितिकीय प्रणाली भन्नाले के बुझ्नु हुन्छ ? पारिस्थितिकीय प्रणाली उदाहरणसहित वर्णन गर्नुहोस् ।
Define ecosystem. Explain the pond ecosystem with example.

१४. कुनै दुईको छोटो टिप्पणी लेख्नुहोस् (Write short notes on any two) :

- क) खडेरी (Drought)
- ख) डब्लु.डब्लु.एफ. (W.W.F.)
- ग) योजनाका चरणहरू (Steps of planning)
- घ) खाद्य सृङ्खला (Food web)

-0-

NEB - GRADE XII

Environmental Education

रजिष्ट्रेशन नम्बरका शुरुका दुई अंक ५६ देखि ६५ सम्म भएका परीक्षार्थीहरूका लागि

विद्यार्थीहरूले सकेसम्म आफ्नै शब्दमा उत्तर दिनु पर्नेछ । दायाँ किनारामा दिइएको अङ्कले पूर्णाङ्क जनाउँदछ ।

Candidates are required to give their answer in their own words as far as practicable. The figures in the margin indicate full marks.

Time : 3:00 hrs.

Full marks: 80

Pass marks : 28

समूह 'क' (Group 'A')

(बहु-वैकल्पिक प्रश्नहरू / Multiple choice questions)

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् । (Attempt all questions.)

10x2=20

१. i) माटोको प्रदूषण कसले गर्दछ ? (Soil pollution is caused by) :

- क. तेल टैंकर (Oil tankers) ख. बाढी (Flood)
- ग. कीटनाशक औषधि (Pesticide) घ. माथिका कुनै पनि होइन (None of the above)

ii) चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जको स्थापना कहिले भएको थियो ?

Chitwan National Park of Nepal notified in the year:

- क. १९७३ (1973) ख. १९८४ (1984)
- ग. १९७० (1970) घ. १९८६ (1986)

iii) जैविक-विविधताको ह्रास कसले गर्दा हुन्छ ? (Loss of bio-diversity occurs due to):

- क. वन विनास (deforestation) ख. औद्योगीकरण (industrialization)
- ग. कीटनाशक औषधिको प्रयोग (Application of pesticides)
- घ. माथिका कुनै पनि होइन (None of the above)

iv) विश्व वातावरण दिवस जुन ५ लाई मनाउने सम्बन्धमा 'मानव वातावरण' सम्मेलन स्तकहोममा कहिले निर्णय भएको थियो ?

World environment day, June 5 was recommended at the "Human Environment" conference held in Stockholm in.

- क. १९७७ (1977) ख. १९६२ (1962)
- ग. २००१ (2001) घ. १९७२ (1972)

क्रमशः (Contd...)

- v) वातावरण शिक्षाले गर्ने चेतना अभिवृत्तिले कसलाई सघाउँछ ?
Environment Education is to create awareness for:
क. मानवता, प्रकृति र जनसाधारणबीचको सम्बन्ध
Relationship of humanity with nature and people with each other
ख. वनजन्तुको संरक्षण प्रयास (Fostering wild life conservation)
ग. जैविक विविधताको संरक्षण कार्य योजना
(The development of biodiversity action plan)
घ. माथिका कुनै पनि होइन (None of the above)
- vi) तलका मध्ये कुन चाहिँ मानव निर्मित वातावरण हो ?
Which of the following is manmade environment.
क. वन (Forest) ख. प्राकृतिक पोखरी (Lake)
ग. उब्जाउ जमिन (Fertile land) घ. सिमसार (Wetland)
- vii) तलका मध्ये कुन चाहिँ जैविक तत्व हो ?
Which one of the following is Biotic component ?
क. सौर्य शक्ति (Solar energy) ख. जनावर (Animal)
ग. पानी (Water) घ. हावा (Air)
- viii) तलका मध्ये कुन चाहिँ शिक्षण विधि शिक्षक केन्द्रित विधि हो ?
Which one of the following is the centered teaching method ?
क. भाषण विधि (Lecture method) ख. समस्या समाधान (Problem solving method)
ग. छलफल विधि (Discussion method) घ. शैक्षिक भ्रमण विधि (Field trip)
- ix) तलका मध्ये कुन चाहिँ श्रव्य-दृश्य शैक्षिक सामग्री हो ?
Which one of the following is Audio Visual teaching materials ?
क. टेलिभिजन (Television) ख. पत्र-पत्रिका (Newspaper)
ग. रेडियो (Radio) घ. ग्राफ (Graph)
- x) एकाई योजना कसले निर्माण गर्दछ ? (Unit plan is made by):
क. विषय शिक्षक (Subject teacher) ख. विभागीय प्रमुख (Department head)
ग. विषय विज्ञ (Subject expert) घ. प्रधानाध्यापक (Headmaster)

समूह 'ख' (Group 'B')

(विस्तृत उत्तरात्मक प्रश्नहरू/Long answer questions)

कुनै आठ प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् । (Attempt any eight questions.) 8x5=40

२. वातावरणीय अवक्रम हुनाको प्रमुख कारण मानवीय क्रियाकलापहरू नै हुन् ? पुष्टि गर्नुहोस् ।
"Environmental degradation is mainly caused by human activities", justify.

क्रमशः (Contd...)

३. खाद्य चक्र भनेको के हो ? उदाहरणसहित व्याख्या गर्नुहोस् ।
What is food chain ? Explain with examples.
४. वातावरणीय जनचेतना जगाउन जगाउन संचार माध्यमको भूमिका व्याख्या गर्नुहोस् ।
Explain the role of communication media in environment education.
५. मूल्यांकन भनेको के हो ? वातावरणीय शिक्षामा निर्माणात्मक मूल्यांकन किन आवश्यक छ ?
What is evaluation ? Why is formative evaluation necessary in environmental education ?
६. प्राकृतिक श्रोत भनेको के हो ? प्राकृतिक श्रोतहरूको विनासका कारणहरू के के हुन् ?
छोटकरीमा व्याख्या गर्नुहोस् ।
What is natural resources ? What are the causes of over exploitation of natural resources ? Explain in short.
७. नि.मा.वि. तहमा वातावरण शिक्षा पाठ्यक्रमका कमजोर र सबल पक्षहरू के के छन् ? ती कमजोर पक्षहरूलाई कसरी हटाउन सकिन्छ, सुझाव दिनुहोस् ।
What are the strong and weak points of environment curriculum at lower secondary level ? How those weak point can be removed ? Give suggestion.
८. वायु प्रदूषण भनेको के हो ? वायु प्रदूषणका कारणहरू र असरहरू लेख्नुहोस् ।
What is air pollution ? Write down the causes and effects of air pollutions.
९. वातावरणका तत्वहरूको के के हुन् ? छोटकरीमा लेख्नुहोस् ।
What are the elements of environment ? Explain in brief.
१०. भूक्षय भनेको के हो ? यसका कुनै दुई नियन्त्रणका पद्धति उल्लेख गर्नुहोस् ।
What is soil reosion ? Mention two methods of protection.
११. शैक्षिक सामग्री भनेको के हो ? वातावरणीय शिक्षा शिक्षणमा स्थानीय शैक्षिक सामग्रीको प्रयोग किन आवश्यक छ ?
What is teaching materials ? Why is it needed locally available materials for teaching environmental education.

समूह 'ग' (Group 'C')

(विस्तृत उत्तरात्मक प्रश्नहरू/long answer questions)

कुनै दुई प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् । (Attempt any two questions.) 2x10=20

१२. जीव भू-रसायन चक्र भनेको के हो ? नाइट्रोजन चक्रको सचित्र व्याख्या गर्नुहोस् ।
What is bio-geo chemical cycle ? Discuss Nitrogen cycle with suitable illustration.

क्रमशः (Contd...)